

Červené barety

Spravodaj Klubu vojenských výsadkárov
Oblasťný výbor Bratislava

Ročník II.

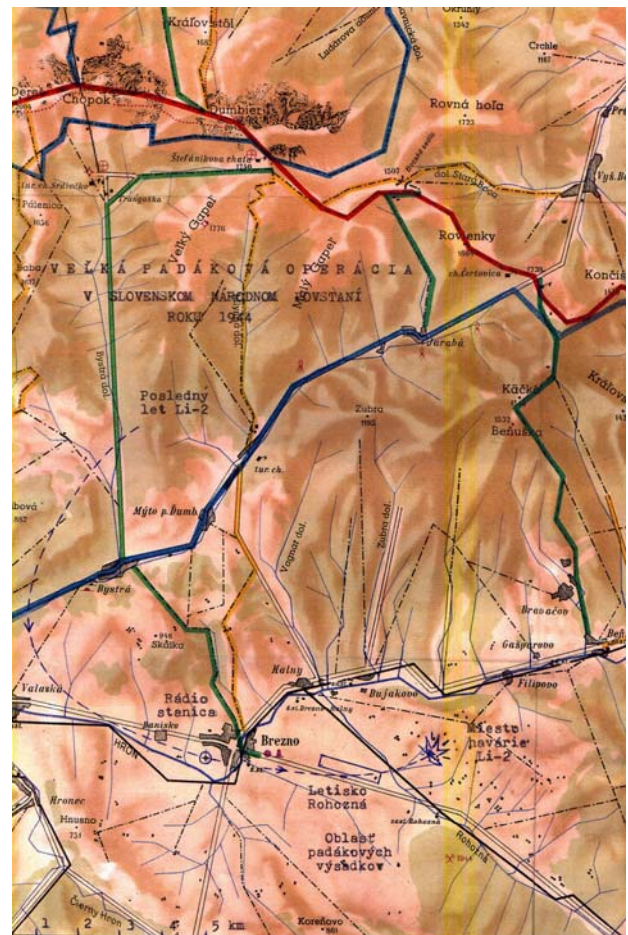
Číslo 2.

15.5.2002

◊ Veľká padáková operácia v SNP ◊ Jozef Gabčík - člen skupiny ANTROPOID ◊ Pozvánka ◊ Dobrovoľne k výsadkovému vojsku ◊ Poznáte svoju hymnu ◊ Medzinárodný deň žien ◊ Nové členské preukazy ◊ Vynálezca padáka a B.A.S.E. skákania - Štefan Banič ◊ Rôzne ◊

VEĽKÁ PADÁKOVÁ OPERÁCIA V SNP.

V dnešnej dobe si len málokto spomenie na Druhú svetovú vojnu, ktorá priniesla národom Európy veľké utrpenie a trpké nezmazateľné spomienky jej obyvateľom, ktorí prežili hrôzy vojny na vlastnej koži. Iba mládež na hodinách dejepisu dozvedá sa od svojich učiteľov, že pred polstoročím, na území Slovenska, odohrávali sa kruté boje, ktoré zanechali za sebou ruiny zničených miest a cintoríny posiate hrobmi nielen vojakov. Dnešná moderná doba prináša ľuďom iné starosti. A tak dnešného človeka nevelmi zaujíma to, čo bolo. Viac sa sústreďuje na to, čo je dnes a čo bude zajtra. Práve veteráni, ktorí v minulosti nosili na sebe uniformy a so zbraňou v ruke boli priamymi účastníkmi bojových operácií v druhej svetovej vojne, najlepšie vedia, čo sa vlastne na Slovensku v čase rinčania zbraní, tak na zemi, ako aj vo vzduchu stalo.

Spolu s bratom Mikulášom sme mali to šťastie, že sme sa dostali do centra vojnových udalostí a uvideli vojnu z blízka, v celej jej nahote a krutosti, ale aj nezmyselnosti. A to všetko sme nakoniec prežili. Niečo nás však na tejto vojne aj pozitívne fascinovalo a zanechalo v nás trvalé spomienky. Bola to Veľká padáková operácia v Slovenskom národnom povstaní, ktorá sa odohrala neďaleko Brezna nad Hronom v roku 1944. Tu sme, obaja s bratom, po prvý krát siahli na biely hodvábný padák, ktorý sa nakoniec stal našim osudom, pre nasledujúce desaťročia.

Bol začiatok školského roku 1939 a učiteľka nás pustila už o deviatej. Preto sme sa vybrali do prírody a vystúpili na najbližší kopec. Dosiahli sme jeho vrchol a pod nami sa otvorila široká panoráma podbrezovských železiarní. Z ich komínov stúpala čierny dym a zažiaril aj oheň, keď železiari prikladali palivo na udržanie chodu vysokých pecí. Radi sme chodili do týchto končín podtatranskej prírody, kde práve v tom čase dozrievali lesné plody. Aj šípky sa červenali všade dookola a bol čas na ich zber. Za nami rozprestieral sa mohutný masív Ďumbiera a Nízkych Tatier, pod ním učupená dedinka Horná Lehota. Nik z nás vtedy netušil, že o niekoľko minút staneme sa svedkami neobyčajnej a prevratnej udalosti, ktorá predznamenovala celý budúci chod európskych dejín. Naše sluchové orgány zachytili hukot, ako keby sa niekde nablízku rojili včely. Bol to však hukot lietadiel, ktorý narastal s každou sekundou a začal prehlušovať aj trvalý lomoz, vychádzajúci z blízkej továrne na spracovanie železa. Zdvihli sme hlavy k oblohe a uvideli nespočetné množstvo lietadiel, blížiacich sa k Podbrezovej. Leteli v neveľkej výške a prvé roje preleteli nad nami. Snáď s otvorenými ústami hľadeli sme na tieto letiace stroje a neboli sme schopní niečo vykriknúť, alebo jeden druhému povedať. Ako veľký čierny had, tiahol sa oblohou široký neusporiadaný pás dvojmotorových lietadiel, od západu na východ. Niektoré preleteli blízko nás, mohli sme vidieť aj hlavy letcov v prednej zasklenej kabíne. Piloti, akoby na nás blýskali zrkadičkami na pozdrav. Bol to však len optický klam. V skutočnosti sklá odrážali svetlo vychádzajúceho slnka. Až neskôr sme sa dozvedeli, že sme boli svedkami najväčšej leteckej operácie nemeckej Luftwafe nad Slovenskom, ktorá v tento jesenný deň napadla Poľsko. Ako ale vieme z histórie, zábery nemeckých generálov a maršalov sa nevydarili a v roku 1941 sa karta začínala obracať.

Chystali sme sa na rybolov, keď kalendár visiaci na stene upozorňoval, že je 20. júna 1944. Chytať ryby v Hrone s našim otcom, to bolo pre nás, s bratom Mikulášom, vždy niečo ako sviatok. Nedali sme sa dvakrát ponúkať. Rýchle sme zbalili zelené plecniaky a rybárske náčinie. Nechýbali maslom natreté chleby a teplý čaj v termoskách. V ten deň nám rieka Hron bola priateľský naklonená. Pamätám sa, na odrezanej vrbovej palici viselo niekoľko pstruhov, lososovité ryby lipne i fúzatá mrena. Šum tečúcej rieky, slnko a čistý vzduch, presýtený vôňou trávy a letných rastlín, si nás vždy podmaňovali. Vtedy sme doslova zabúdali na okolitý svet so svojimi všednými starosťami a už vopred sme sa tešili na teplú, domácu rybaciú polievku. Ten deň mal však svoj rub a líc. Vo večernom vysielaní londýnsky rozhlas upozorňoval, aby nenastúpili do práce pracovníci rafinérie Dubová. Naliehavá rozhlasová výzva ukázala sa ako oprávnená. Od východu bolo počuť hrmenie búrky i keď na nebi nebol ani jeden obláčik. Neustále silnejúci hukot nás však tak vyviedol z miery, že sme pustili udice do trávy. Ako dlhá strieborná stuha letel vo veľkej výške široký pás amerických bombardovacích lietadiel nad Horehroním a smeroval na západ. Ešte stále nás ani nenapadlo, žeby sa mohlo niečo stať, ale potom to prišlo. Mohutné dunenie vybuchujúcich bômb spôsobilo, že sa pod našimi nohami otriasala zem ako pri zemetrasení. Veď Dubová nebola ďaleko od Podbrezovej. Posledné bomby explodovali a dokončili dielo skazy. Obrovský požiar, ktorý vznikol, trval niekoľko dní. Nebolo hasičov, ktorí by ho mohli uhasiť. Čierny dym z horiaceho oleja a benzínu vystúpil do výšky niekoľkých kilometrov. Stalo sa to dva mesiace pred vypuknutím Slovenského národného povstania. Dodnes si historici lámajú hlavu, či malo k zničeniu

tejto továrne dôjsť, alebo nie. Je ťažko povedať, čo v tejto dobe vírvalo v hlavách politikov a generálov, ktorí zodpovedali za chod bojových operácií. Faktom bolo, že rafinéria dodávala v tom čase pohonné hmoty aj pre nemeckú vojnovú mašineriu. Preto zrejme musela Dubová zmiznúť z povrchu zemského. Zničenie rafinérie malo katastrofálny dopad na budúcu povstaleckú armádu, ktorá nemala čím zásobovať nádrže automobilov, lietadiel a mobilnej vojenskej techniky. Anglo-americkí letci, pri tomto nálete, mierili neuveriteľne presne. Do samotnej dediny Dubová, vzdialenej od továrne len niekoľko sto metrov, nedopadla ani jedna bomba. Veľký letecký nálet na strategický vojenský objekt bol predzvesťou, že z východu sa k Slovensku blíži skutočný front. Červená armáda spolu s československými jednotkami pod velením generála L. Svobodu, chystala sa na prekonanie pohoria Východných Karpát. Nevedelo sa ešte, ako to všetko vlastne bude a čo nám prinesie blízka budúcnosť. Vo vzduchu však bolo cítiť, že dramatické udalosti nenechajú na seba dlho čakať. A skutočne. Prišiel dvadsiatydeviaty august 1944, ktorý ako blesk zasiahol srdce každého poctivého Slováka. Bol to deň „D“, ktorý sa zapísal zlatými písmenami do histórie nášho národa.

Stál som vtedy pri okne a ako obyčajne zapol rozhlasový prijímač. Očakávali sme správy bratislavského rozhlasu. Tie sa ale nekonali. „Hlási sa slobodný slovenský vysielateľ Banská Bystrica“! zaznel hlas z rádia a ozvala hudba, Pochod revolucionárov. „Slováci, Slovenky, do boja proti nenávidenému nepriateľovi“! burcoval rozhlasový hlásateľ z Banskej Bystrice a zarecitoval báseň „Mor ho.“ Boli to chvíle, ktoré je možné len ťažko opísať. Takéto chvíle sa môžu iba prežiť. Ešte v to popoludnie prichádzajú do breznianskych kasární prví dobrovoľníci a hlásia sa do povstaleckej armády. Začalo sa obliekanie do vojenských uniforiem a vydávanie prvých zbraní do rúk odvedencov. Aj v nasledujúcich dňoch, stáli na veľkom kasárenskom dvore rady mužov a mládencov z Horehronia, aby vymenili svoj rázovitý odev za vojenskú rovnošatu. Úzke vlnené nohavice, biela ľanová košeľa, domáce krpce, krátky vyšívany kabátec, opasok a čierny klobúčik, vymenila zelená rovnošata slovenskej armády. A k tomu do ruky puška s nábojmi. Všeobecná mobilizácia šírila sa Slovenskom ako snehová lavína. Už o dva, tri dni bola v zbroji celá armáda, schopná viesť bojové operácie a vzdorovať nepriateľovi. Nemecké velenie bolo veľmi prekvapené a zaskočené tým, čo sa na Slovensku udialo. Vzniklo to, čo nemalo obdobu v celej histórii druhej svetovej vojny. Bol to regulárny front v tyle nepriateľa. Bojové operácie nenechali na seba dlho čakať. Zakrátko, objavilo sa aj nad Breznom nepriateľské lietadlo. Bol som pri protiletadlovom guľomete, do ktorého vojaci zastrčili dlhý pás s nábojmi. Strelec pozoroval letiaci stroj cez veľký pavučinový zameriavač. Dostal som vtedy skutočný strach, ale na útek už nebolo možné pomyslieť. Aj nervy vojaka už nevydržali napätie on stlačil spúšť. Ako v ošiali rachotila zbraň v dlhej dávke a prúd striel smeroval k lietadlu. Pilot nepostrehol nebezpečenstvo, ktoré mu hrozilo z malého kukuričného poľa, a vracal sa veľkým oblúkom späť nad mesto. Až potom sme spozorovali jeho zámer. Dve čierne bomby leteli vzduchom na neďaleké kasárne. Nemecký bombometčík v tej chvíli nemal šťastnú ruku. Bomby preleteli ponad vojenské objekty a explodovali ďaleko v poli. Po neúspešnom nálete, nepriateľský stroj zmizol za obzorom a viac už sa nevrátil. Bol to môj prvý kontakt s bojovými operáciami na vojnovom poli v SNP.

Po tejto dramatickej udalosti vzdušný priestor okolo Brezna akoby ožil. Od Banskej Bystrice blížili sa k mestu, vo veľmi malej výške, dva ukoristené „Štorchy“ s výsostnými znakmi slovenského letectva. O chvíľu klesli k zemi. Mali sme podozrenie, že pristali na nejakej veľkej lúke a mohlo tam vzniknúť malé letisko. Keď ale onedlho prehučali nad našimi hlavami neznáme rýchle stíhačky a tiež sa stratili v tomto smere, naše podozrenie premenilo sa v istotu. Na druhý deň ráno, vybrali sme sa s bratom Mikulášom za mesto hľadať stratené lietadlá.

Po dlhšom putovaní sme ich nakoniec našli. Spokojne si odpočívali na veľkej trávinatej ploche medzi Polhorou a Breznom, v lokalite pri obci Rohozná. Velenie povstaleckej armády vybralo dobré miesto pre budúce poľné vojenské letisko. Tak ako „Tri Duby“, a letisko v Zolnej, aj Rohozná zaradila sa medzi oporné body v SNP, ktoré strážili čistotu vzdušného priestoru pred možnými náletmi nemeckého letectva. Zakrátko, čakalo nás ešte jedno malé, ale príjemné prekvapenie. Boli to traja mladí ruskí vojaci, príslušníci Červenej armády. Priviezli so sebou veľkú prenosnú vysielaciu a umiestnili ju v malom, opustenom domčeku. So záujmom, sledovali sme s bratom jej montáž. K čomu to všetko ale bude, bola pre nás nezodpovedaná otázka. Onedlho sa záhada objasnila. „Sivodňa prileťat samaloty,, , hlásil nám ten najsympatickejší, akoby sme boli ich veliteľmi. Hovorili mu Míška. Štíhly mladý chlapec, nemohol mať viac ako 18 rokov. Oblečený v ľahkej poľnej uniforme s vojenskou lodičkou na hlave, naklonenou k uchu. Hneď sme si padli do oka. Míška sem, Míška tam a už sme sedeli spoločne pri ich rádiostanici. Ich počítačová neistota, po príchode do cudzieho prostredia, sa rýchlo vytratila a začali sa cítiť u nás ako doma. Nad mesto sa zniesol večerný súmrak a potom prišla jasná mesačná noc. Pamätám sa, že bol práve spln mesiaca. Niekde na východe, pri meste Kyjev už odštartovalo veľké dopravné lietadlo a preletelo východný front. Cieľom jeho cesty bolo - Brezno. Stáli sme vtedy všetci vonku a hľadeli na tisíce blikajúcich hviezd. Našmu uchu neunikol žiaden zvuk, ani zvuk blížiaceho sa lietadla. Vysoko na oblohe zažiarila a zhasla signálna raketa. Dialo sa niečo mimoriadneho. Začala sa Veľká padáková operácia v SNP a nad Breznom, v mesačnom svite, zabeleli sa padáky. Stáli sme vzrušení a sledovali tento nevídaný úkaz.

Pod vplyvom dramatických udalostí, ktoré sa odohrali tej noci nad Breznom, nemohli sme spokojne spať. Zavčasu ráno vyskočili sme z postelí a onedlho sme sedeli v malom motorovom vagóne Slovenských železníc. Tento, v obci Hálno odbočil a stúpil do kopca, smerom k dedine Polhora. Na zastávke Rohozná sme vystúpili. Odtiaľ bol už len skok k letisku. Na trávinatej prístávacej ploche prevažovala sa hustá biela hmla a z nej, po chvíli, vynorili sa siluety bojových lietadiel La-5. Všimli sme si, že hneď vedľa cesty stála veľká drevená debna, dopoly zarytá do zeme. Okolo nej, plno rozsypaných nábojov do samopalov. Tak predsa. Nebol to včera len nočný sen. Začala sa dvíhať hmla a zbadali sme biele padáky v tráve. Ležali neďaleko nás a o ďalšiu chvíľu naskytl sa nám fascinujúci obraz. Treba povedať, nikdy sme predtým niečo podobného nevideli. Dlhý rad padákov ležiacich na zemi, tiahol sa v pomyselných čiarach, od letiska až k blízkym horám. Ďalší rad bielych padákov križoval ten prvý a strácal sa v diaľke na protiľahlom svahu kopcov. Pri každom padáku ležalo veľké zelené vreco, akoby pohodené v tráve. Nevydržali sme to a rozbehli sme sa na lúky. Mali sme dobrý úmysel, urobiť niečo so zabaleným tajomstvom, ktoré ležalo na zarosenej zemi. Bolo to márne. Len štyria dospelí chlapi boli schopní zodvihnúť ťažké, asi stokilové podlhovasté vrecia z impregnovanej látky, a dotiahnuť ich k ceste. Vojenský materiál, protitankové pušky, ľahké guľomety, samopaly so strelivom, ktoré prileteli na padákoch z neba, ihneď nakladali dobrovoľníci na nákladné auto. Padáky tiež. Kým zbrane, dodané pre povstaleckú armádu skončili na kasárenskom dvore a odtiaľ putovali na front. Časť padákov sme s bratom objavili v neďalekej búde. Nik nejavil o ne záujem. Asi nebol na to ani čas. Videli sme ich tam ešte po potlačení povstania, kým ich nerozobralo civilné obyvateľstvo. Od týchto chvíľ, letisko v Rohoznej stalo sa našim druhým domovom. Cítili sme, že sme sa stali súčasťou celkového diania. Každú noc prileteli nad Rohoznú a Brezno veľké dopravné lietadlá sovietskeho diaľkového letectva a zhadzovali na padákoch vojenský materiál, najmä ľahké pechotné zbrane a strelivo. Traja radiisti medzitým zabezpečovali rádiové spojenie s posádkami lietadiel. Svoj konzervový jedáľenský lístok si s radosťou spestrili aj domácou stravou, v kruhu našej rodiny. Na poľnom vojenskom letisku bolo stále veľmi rušno.

Čas ale neúprosne ubiehal a boje na frontoch sa priostrili. Zvyšovala sa aj spotreba munície, ktorej bol citelný nedostatok. Vzdušný letecký most, vytvorený medzi Veľkou zemou a povstaleckým územím, nestačil už plniť požiadavky velenia SNP. Na Troch Duboch, v nočných hodinách, neustále pristávali a odlietali veľké dopravné Li – 2, privážali vojenský materiál a odvážali ranených vojakov a partizánov. Lety sa mohli uskutočňovať len v nočných hodinách. Za bieleho dňa stali by sa dopravné lietadlá ľahkým cieľom nemeckej protileteckej obrany. Avšak pilotovať lietadlo za noci, s pristátím a štartom v neznámom teréne, bolo pre posádky lietadiel skôr umením, ako rutinovanou záležitosťou. Vtedy sa rozhodlo, že aj pri Brezne, na letisku Rohozná, musia pristávať veľké lietadlá, naložené vojenským materiálom. Bolo potrebné posilniť zásobovanie bojujúcich jednotiek na veľmi rozsiahlom frontovom území Slovenska.

Muselo sa pristúpiť na tú dobu k nevídanej a tiež zúfalej, okamžitej realizácii zložitého technického projektu - spevneniu pristávacej plochy železničnými podvalmi. Týchto bolo na Horehroní hojný dostatok. Práve v tomto momente prejavila sa podstata charakteru a duše slovenského obyvateľstva, spojená s pocitom ochoty, vlastenectva, zodpovednosti a odvahy. Boli to ľudia bez medailí, ktorí ale dobre vedeli, kde je v pravej chvíli, ich správne miesto. Na výzvu dorazili do Rohoznej veľké skupiny pracovných síl z mesta Brezna a okolitých dedín. Ľudia si priniesli vlastné pracovné nástroje a pustili sa ihneď do práce. Prírodzene, s bratom Mikulášom, nemohli sme tam chýbať. Kým on, ako neskôr spomínal, spolu s ostatnými zrovnával pristávaciu plochu letiska, ja som sa zúčastnil výkopov zemliank na ukrytie stúhačiek. Z letiska v tom čase, stalo sa veľké ľudské mravenisko v plnom pracovnom nasadení. Zo železničných vagónov vykladali sa železničné podvaly, ďalšie pracovné skupiny ich pokladali na vyrovnanú letiskovú plochu. K oblasti prác smerovali denne povozy, ľudia na bicykloch prichádzali po cestách a necestách, ba obnovila sa tam aj pravidelná železničná doprava. Veľkú chuť do práce, spolu s pocitmi istoty dodávali všetkým aj stojace bojové stíhacie lietadlá s vymaľovanými červenými hviezdami na krídlach, trupe i chvoste. Pilotovali ich naši, československí letci. Boli to všetko neobyčajné dni aj noci. Nie raz štartovali, do bojových operácií aj počas prác, keď sa v blízkosti objavil narušiteľ. Mali veľkú zásluhu na tom, že na toto letisko, ležiace medzi slovenskými horami, nebol nikdy podniknutý priamy letecký útok.

Práce na pristávacej ploche chýlili sa k záveru a očakával sa prilet prvého ťažkého dopravného lietadla, naloženého vojenským materiálom. Aj po tých mnohých rokoch pamätám sa veľmi dobre na tento osudový večer a noc. Stáli sme spolu s radistami na ich stanovišti, od letiska vzdialení asi päť kilometrov. Rádiostanica bola postavená tak, že každé lietadlo muselo nad ňou preletieť, ak chcelo zosadnúť na letisko. Toho večera mesiac schoval sa za nízku oblačnosť a len medzi pretrhanými oblakmi sem tam vykukovali hviezdy. Už sme zachytili slabý zvuk letiaceho lietadla, ktoré sa približovalo k nám od severozápadu. Na čiernej oblohe objavila sa jeho silueta a o niekoľko sekúnd preletelo nízko nad našimi hlavami. Jeho dva hučiace motory pracovali veľmi pokojne, v priškrtenom pristávacom režime. Bolo to veľké dopravné lietadlo typu Li – 2 sovietskeho diaľkového letectva. Zbadal som jasne na jeho krídlach svietiace polohové svetlá, červené a zelené, vzadu biele svetlo. Piloti zapli pristávacie reflektory a približovali sa k pristávacej dráhe. So zatajeným dychom, sledovali sme všetci let lietadla a nespúšťali z neho oči. S letiskom sme mali vizuálny kontakt. Vtedy do vzduchu vyleteli tri zelené rakety. Bolo to znamenie, že pristávacia dráha je voľná a pristátie sa povoľuje. Polohu letiska vyznačovali zapálené vatry. Bolo to vtedy, vo vojnových podmienkach obvyklé. Modernými navigačnými zariadeniami letiská neboli vybavené. Teraz už všetko bolo len v rukách pilota. Bola to posledná minúta letu lietadla Li – 2, pred jeho neodvratnou záhubou. Neočakávaný výbuch za letiskom a následný veľký požiar nás doslova omráčili.

Traja radisti stáli ako sochy a ich tváre boli biele ako krieda. Blikajúci veľký požiar osvetľoval okolité hory a červené jazyky ohňa odrážali sa aj na nízkych oblakoch.

Ako sme sa ráno dozvedeli, záchranné práce sa začali okamžite. Keď sme tam prišli, bol smutný náš pohľad na ohorené telá pilotov z posádky lietadla. Naložili ich na otvorené nákladné auto a ešte pred poludním odviezli nevedno kam. Keď sme s bratom Mikulášom pátrali po troskách lietadla, objavili sme ich na protiľahlom svahu. Nárast musel byť zničujúci a nemohol ho nikto prežiť. Pri tomto leteckom nešťastí sa však stal skutočný zázrak. Prekvapení sme sa dozvedeli, že traja členovia posádky lietadla katastrofu prežili s ťažkými zraneniami a popáleninami. Nasledujúci deň prišli s ďalšími do mestskej nemocnice v Brezne. V nemocničnej izbe ležali na lôžkach tri ľudské telá obalené v obväzoch. V bolestiach, bez slova pozerali na nás. Priniesli sme im vtedy jablká a zmiernili tým trochu ich telesné útrapy. Prečo došlo k tejto tragickej udalosti a či jej bolo možné zabrániť, to bola častá otázka, na ktorú ani tí najpovolanejší nevedeli dať jednoznačnú odpoveď. Existovalo však miesto, z ktorého sa dalo takmer s istotou určiť, ako vlastne k havárii došlo. Tým miestom bolo stanovište rádiostanice. Len ten, kto stál v tú osudovú chvíľu na tom mieste, mohol rozlúštiť neznámu tajničku. Po rokoch, pustili sme sa s bratom Mikulášom do objasnenia tohto tragického prípadu. Mali sme k dispozícii všetky potrebné údaje a dospeli sme k jednoznačnému záveru. Okrem neznalosti terénu zo strany pilotov, tmavej noci a zlej viditeľnosti na samotnom letisku, osa približovacieho manévru lietadla nebola totožná s osou pomerne úzkej pristávacej dráhy. Pilot musel jasne zbadáť túto nezrovnalosť a v poslednej chvíli rozhodol sa urobiť ešte jeden opravný oblet letiska. Pri strate výšky sa mu ale tento manéver stal osudným. Nemohol postrehnúť tmavú prekážku pred lietadlom a keby aj, bolo už neskoro. V súvislosti s touto mimoriadnou udalosťou, ďalšie nočné lety lietadiel s úmyslom tu pristáť, boli zastavené. Aj Veľká padáková operácia v SNP sa v októbri 1944 skončila. Možno ju zaradiť medzi tie najpozoruhodnejšie vojenské operácie v Slovenskom národnom povstaní, aké sa tu kedy uskutočnili.

Smerom od Tisovca, v tom čase, sa už začala ozývať čoraz častejšia strelba. Povstalecká armáda a partizánske oddiely zvädzali tuhé boje s nepriateľom. Bol to ale nerovný boj. S ohľadom na zlú situáciu na frontoch, velenie armády na čele s generálmi Viestom a Golianom vydalo rozkaz na ústup a prechodu na partizánsky spôsob boja. Aj 2. Čs. paradesantná brigáda, ktorej velil plukovník V. Prikryl, bola takto prinútená na ústup do slovenských hôr. Pri Rohoznej začal stúpať k oblohe veľký čierny dym. Letisko bolo zapálené a onedlho ľahlo popolom. Motorizované nemecké jednotky vstúpili do opusteného priestoru mesta a našli tam len prázdne ulice. Biele zástavy oznamovali, že Brezno sa vzdáva okupantovi. Obsadili ho frontové jednotky nepriateľa.

Bol koniec mesiaca januára roku 1945. Po nočnej mýnometnej príprave vstúpili do Brezna v ranných hodinách oslobodzovacie jednotky Červenej armády. Za našim domom, na okraji mesta, postavili osem protitankových diel. Neďaleko, pri rieke Hron, zaujali pozície štyri ďalekonosné delá rumunskej armády. Frontová línia bola len niekoľko sto metrov za našim plotom. Fašistické vojská opevnili sa na okolitých kopcoch. Za tejto situácie, v jednom z najbližších dní, niekto zaklopal na dvere nášho bytu. Bol to sám veliteľ parašutistických jednotiek v SNP, plukovník V. Prikryl so svojim pobočníkom. Sedel v našej obývacej izbe a so záujmom si ma premeriaval. Muž bystrého pohľadu, okrúhlejšie tváre s malými fúzikmi, bol v uniforme a dlhšom kabáte. Len nie dlho predtým, dostal sa do Brezna z hôr Nízkych Tatier, kde sa jeho jednotky spojili s Červenou armádou. Poskytli sme mu akoby prvú pomoc v civilizovanom prostredí, prístrešie, pohostili sme ho a pripravili teplý kúpeľ. Onedlho vyčerpaný plukovník spal tuhým nerušeným spánkom až do rána. Na otázku našich rodičov, ako sa ráno cíti, doslova odpovedal: „Cítil jsem se jako v nebičku. Poprvé po dlouhé době jsem se pořádně vyspal v posteli.“ Vôbec mu nevadilo, alebo si to nestačil uvedomiť, že spí v prvej

frontovej línii a kedykoľvek mohol do okna vletieť delostrelecký granát. Často sme si v našej rodine spomínali na plukovníka, legendu SNP, ktorého neskôr povýšili na generála. Okrem početných známych, ktorí bojovali v SNP a prišli nás navštíviť, prekvapila nás aj ďalšia neočakávaná návšteva. Pri dverách nášho bytu stáli dvaja mladí vojaci. Kto iní, ako naši ruskí radisti. Padli sme si do náručia a od šťastia tiekli aj slzy. Ale kde je tretí? Kdeže Míška? Pýtam sa v ich rodnom jazyku. „Míšku ubili . . .“, Odvetil nám jeden z nich. Bola to pre nás smutná, zdrvujúca správa. Ako nám radisti rozprávali, Míška zahynul v slovenských horách náhodnou strelou zo strany nemeckej hliadky, ktorá hľadala partizánov. Tam, na tom mieste ho aj pochovali.

A čo nakoniec dodať?

Slovenské národné povstanie a letisko Rohozná pri Brezne, aj Veľká padáková operácia v SNP, zostanú natrvalo v našich spomienkach. Rovnako v spomienkach všetkých tých, ktorí tieto neopakovateľné udalosti prežili. V našom srdci zostane, pokiaľ budeme žiť, aj vojak z východu - Míška, ktorého meno sa asi nikdy nedozvieme a nenájdeme ani miesto jeho posledného odpočinku. Tam v slovenských horách, niekde pod Nízkymi Tatrami.

Alexander a Mikuláš GEORGIEVSKÍ

Autori článku Veľká padáková operácia v SNP, bratia Mikuláš (vľavo) a Alexander Georgievskí (68 a 70 r.) v uniformách R.M.C. Kráľovských britských jednotiek na fotografických záberoch z roku 1950. Ide pravdepodobne o ojedinelé farebné fotografie bojových uniforiem - Battle dressov, ktoré na Slovensku zachovali v povojnovom období .

JOZEF G A B Č Í K - člen skupiny ANTROPOID

Jozef Gabčík - účastník protifašistického odboja sa narodil 8.4.1912 v dedinke Povlusie v okrese Žilina, v chudobnej rodine roľníka. Zo štyroch detí, mal dvoch bratov a sestru, bol najmladší. Ľudovú školu vychodil v Povlusí. V roku 1929 sa v Kovárove vyučil za kováča. Absolvoval vojenskú základnú službu, po ktorej zostal ako ďalejšlúžiaci poddôstojník v hodnosti čatára v Košiciach. Po smrti svojho brata, na žiadosť otca bol prepustený do zálohy. Pracoval vo vojenskej chemickej továrni v Žiline a ako skladník v jej skladoch na Skalke pri Trenčíne.

Po rozbití republiky, začiatkom júna 1939, prešiel ilegálne do Poľska, kde v Malých Bronoviciach vstúpil do tvoriacej sa čs. jednotky. Odtiaľ ho cesta viedla do Francúzska, kde v Marseille absolvoval výcvik vojaka cudzineckej légie. Odtiaľ sa dostal do El Ariši v severnej Afrike. Po vypuknutí 2. svetovej vojny odišiel z cudzineckej légie do Francúzska a nastúpil do čs. jednotky v Agde, s ktorou bojoval proti nacistickým agresorom. Po kapitulácii Francúzska odišiel do Veľkej Británie, kde v hodnosti rotmajstra, na farme Ganamour, absolvoval špeciálny kurz výsadkárov - spravodajcov. Ako vojak bol veľmi spoľahlivý a odvážny. Presne plnil rozkazy svojich inštruktorov. Preto, po skončení kurzu, padla na neho spolu s Jánom Kubišom úloha, uskutočniť atentát na ríšskeho protektora obergruppenfuhrera SS R. Heydricha. V noci z 29. na 30.12.1941 ako veliteľ skupiny ANTROPOID bol vysadený neďaleko Prahy, s úlohou uskutočniť plánovaný atentát.

Po niekoľko mesačnej príprave na vykonanie atentátu spolu s Jánom Kubišom a za pomoci domáceho odbojaskutočnila sa v Prahe - Tróji dňa 27.5.1942 samotná akcia. Heydrich bol pri nej ťažko zranený a 4.6.1942 zraneniam podľahol. Atentát mal veľký ohlas u pokrokovej svetovej verejnosti. Ukázal, že český a slovenský národ sa nezniesol s nacistickou okupáciou. Nacisti po atentáte rozpúťali masový teror. V rámci tzv. heydrichiády zatkli vyše 3100 ľudí, z ktorých vyše 2500 bez súdu popravili, zrovnali so zemou obce Lidice a Ležáky, všetkých mužov popravili, ženy poslali do koncentračných táborov a deti na prevýchovu do Nemecka.

J. Gabčík a J. Kubiš s ostatnými členmi skupiny ANTROPOID /J. Švarc, A. Opálka, J. Valčík, J. Hrubý, J. Bublík / sa po atentáte skrývali v hrobke pravoslávneho kostola sv. Cyrila a Metoda v Resslovej ulici v Prahe. Zradou jedného z výsadkárov - Karola Čurdu nacistom sa podarilo odhaliť ich úkryt a 18.6.1942 nasadili proti výsadkárom elitné jednotky SS. V hrdinskom boji s nacistickou presilou sa všetci výsadkári bránili až do posledného náboja. Ten použili na skončenie života pre seba. Ani jeden tak nezradil prísahu, ktorú dali pred odletom z Anglicka na plánovanú akciu. Za atentát zaplatili životom teda aj realizátori tohto hrdinského činu. Jozef Gabčík bol In memoriam bol povýšený na kapitána.

Pri príležitosti 60-tich rokov od smrti Jozefa Gabčíka, ako aj 90. rokov od jeho narodenia Klub vojenských výsadkárov Žilina, v spolupráci so žilinským plukom výsadkového vojska, ktorý nositeľom jeho mena, organizuje stretnutie bývalých príslušníkov výsadkových jednotiek Slovenskej a Českej republiky, za účasti francúzskych výsadkárov odboja a účastníkov SNP. Stretnutie sa uskutoční pod záštitou kancelárie prezidenta SR, v dňoch 24. – 25. mája 2002 v Žiline. Program tohto stretnutia ako aj podmienky účasti na tejto akcii obdržali naši členovia na marcovej schôdzi klubu.

Pavel FRÁNÍK
člen KVV Bratislava

**OBLASTNÝ KLUB VOJENSKÝCH VÝSADKÁROV
VÁS POZÝVA NA STRETNUTIE VETERÁNOV
VÝSADKOVÝCH VOJSK SLOVENSKEJ
A ČESKEJ REPUBLIKY V ŽILINE
24. - 25. mája 2002**

DOBROVOLNE K VÝSADKOVÉMU VOJSKU.

V zimných mesiacoch roku 1948, robilo výsadkové vojsko v našich kasárňach nábor k jeho jednotkám. Prihlášku som vyplnil a netrpezlivo čakal, kedy príde pozvánka na prijímacie skúšky. Pozvánka prišla a prijímacie skúšky sa robili po dôkladnej lekárskej prehliadke. Bolo to zdolávanie niektorých prekážok ako boli pohyblivé lavičky, kolmá stena, skok na volne visiace lano a prehupnutie sa na druhú stranu cez potok, v ktorom medzitým vybuchla nálož. Slabší to mali aj s kúpeľom, keď im povolili ruky, beh na čas a po ňom kolotoč. V kolotoči si na zem ľahlo do kruhu hlavami k sebe 10 – 15 chlapov. Inštruktor do stredu hodil 100 gramovú nálož, ktorá nám pri výbuchu zasypala naše hlavy pieskom. Táto narobila šarapatu aj v ušiach. Ale čo by obyčajný vojak neurobil preto, aby sa dostal k vytúženej uniforme s červeným baretom výsadkára - obávaného to vojaka v celej armáde. Chcel som byť v elite. A tak to aj začalo. Kým som u bežného útvaru škripal zubami, že je toho na mňa veľa tu toho bolo stokrát viac. No mal som čo som chcel, do čoho som sa dobrovoľne prihlásil. Sťažovať sa už nebolo komu a ujsť sa nedalo.

Základný výcvik som skončil v Zákupoch a po ňom som bol priradený do Stráže pod Ralskom, k špeciálnej jednotke prieskumu a rádia poručíka Krátkeho. Bývali sme v drevených barakoch, v ktorých v lete bolo pekelné teplo a v zime sa muselo poriadne kúriť. Prostredie bolo nádherné až romantické. Veď od zoologickej záhrady sa to veľmi nelíšilo. To potvrdzoval náš „opičí raj“, jeho dve na sebe nezávislé prekážkové dráhy od podivu sveta. Tie ľahšie sme museli denne prekonávať behom. Po nich nasledoval 3 – 5 km beh, alebo rýchly pochod. Viete si predstaviť koľko úskalí a strachu som tu zo začiatku zažil, kým som si na tie prekážky zvykol a kým sa mi stali bežnou dennou povinnosťou? Ak si človek na ne zvykne, stávajú sa mu potom dennou potrebou. Prekonávanie prekážok na lanách nad vodou i mimo nej, na strmých skalných stenách pomocou lán, to všetko prinášalo veľa potu, potrebovalo veľa húževnatosti, ale i odvahy, odriekania, bolesti a prinášalo obrovské potoky potu na premočených blúzach a košeliach od päty až po hlavu, keď pot tiekol z čela ako voda zo strechy!

V letných mesiacoch som absolvoval v Hradčanoch tvrdý prípravný výcvik pred zoskokom na padáku. Viedli ho rotní Hricko a Kačúr. Ten sme robili na syntetických aparátoch, na ktorých sme sa museli naučiť všetko, čo bolo na zoskok padákom treba. No a prvý zoskok z lietadla? To bola odmena za prekonanú drinu na zemi, ktorú musel človek predtým podstúpiť, aby mohol bezpečne skákať. Neustály kolotoč na prípravných zariadeniach nám v prvých dňoch intenzívneho výcviku spôsobil, že ráno sme sa nemohli postaviť na nohy. Aj tu sme bývali v drevených barakoch, dvadsiati na izbe. Spávali sme len na matracoch na zemi, ktoré boli položené tesne vedľa seba. Ráno, keď služba zapískala budíček, musela prísť na izbu a prvému pri dverách podať ruku, aby mohol vstať. Ten potom podával ruky ostatným. Tak sme boli od výcviku dolámaní.

Po prvom zoskoku sme si každý opakovali, kto ako ten zoskok prežíval. Väčšina z nás si na tento zoskok opatrovala kúsok trhacej šnúrky, pomocou ktorej sa otváral padák cestou výťažného lana. Po napnutí lana sa šnúrka pretrhla a oddelila parašutistu od spojenia s lietadlom. Polovica trhacej šnúrky zostala na vrchlíku. Tento kúsok sme si z neho odrezali a slúžil nám ako suvení, že na nej nám visel život. Niektorí horlivci tento kúsok posielali listom domov, hlavne dievčatám tiež ako suvení. Teda, od toho dňa, bol som konečne parašutistom. Dlho vysnívaný sen sa mi splnil. Červený baret mi právom patril!

Emil TENCER

Poznáte svoju hymnu?

Původná česká varianta :

Duní stroje vzduchem
přes svahy hor,
k útoku startuje
paradesantní sbor.

Paradesantní jednotky,
meče armády hrot.
Letcum burácí motory,
od vrahu delí nás skok.

Oheň v srdci nesem
na vlasti prah,
snesem se padáky
tam, kde útočí vrah.

Refrén:

Dolu! Hotovost!
Dolu! Připravit!
Vpřed! Úder s oblohy!
Do hlubín padá
s letounu ven
na sta mužů
bránit svou zem.

Dolu! Hotovost!
Dolu! Připravit!
Jak hejna sokolu,
do hlubín padá
s letounu ven,
na sta mužů,
bránit svou zem.

Slovenská varianta:

Dunia stroje vzduchom
cez svahy hôr,
k útoku štartuje
paradesantný zbor.

Paradesantné jednotky
meče armády hrot
letcom už hučia motory,
od vrahov delí nás skok.

Oheň v srdciach nesie
na vlasti prah,
znesie sa padákmi
tam, kde útočí vrah.

Refrén.

Dole! Hotovost!
Dole! Připravit!
Vpřed! Úder z oblohy!
Do hlubín padá
z lietadiel von,
stovky mužov
bránit svoju zem.

Dole! Hotovost!
Dole! Připravit!
Ako krdle sokolov
do hlubín padá
z lietadiel von,
stovky mužov,
bránit svoju zem.

Medzinárodný deň žien.

Podľa plánu nášho KVV na rok 2002 sme sa zišli na chate u Ruda Kováča / bývalá chata MEOPTA / v Malých Karpatoch, aby sme si pripomenuli 8. marec, ktorý dlhé desaťročia bol venovaný ženám. Nové politické vedenia Východnej Európy ho pravda zrušili. Napriek tomu sa stále viac začína uznávať na Západe Európy.

Žene jej postavenie v rodine i spoločnosti prislúcha plným právom. Uznávam i deň matiek, ako deň úcty k nim. Sú však ženy, ktoré matkou, nech už z akýchkoľvek príčin byť nemohli, alebo nemôžu a teda matkami nie sú. Úcta a obdiv patrí však aj im. V našom klube je 33 % -né zastúpenie žien. Na tejto oslave sa nás zišlo celkom 22. Ako hosť zavítal k nám Janko Kopecký s manželkou z KVV SR v Žiline. Všetky naše ženy sa tešili z gratulácií, kvetov a darčiekov, ktoré im k tomuto sviatku muži pripravili. A čo nohy malo to aj tancovalo i keď tentoraz to muselo byť bez harmoniky Mikiho Effenberegera. Spoločnosť nasýtená dobrým jedlom a utíšeným smädom sa po vzájomných milých rozhovoroch, historkách zo športového i každodenného života, vtíPOCH a vôbec dobrej zábave rozchádzala až neskoro po polnoci.

Keďže sme od Ruda Kováča odchádzali vždy spokojní, určite sa tam v tomto roku ešte naši členovia KVV stretnú pri ďalších posedeniach.

Do videnia, pri ďalšej našej vydarenej akcii!

Štefan JANÁČEK
Podpredseda KVV Bratislava

Pavel Franík pri odovzdávaní preukazu veteránovi Jánovi Čarnogurskému

Prvých 50 členských preukazov sme slávnostne odovzdali na našej pravidelnej koncomesačnej schôdzi KVV dňa 26. marca 2002. Medzi prvými členský preukaz prevzal náš kolega veterán JuDr. Ján Čarnogurský, minister spravodlivosti.

Dnes už má naša členská základňa takmer 70 členov. Je to odraz dobrej práce výboru Klubu a celej členskej základne.

Veríme, že v takejto dobrej kolektívnej činnosti budeme pokračovať po celý rok. Veď naše hlavné klubové akcie, nás ešte len čakajú.

Mgr. Vladimír SCHNEIDER
člen KVV Bratislava

Nové členské preukazy.

Ústredie Klubu vojenských výsadkárov Slovenskej republiky v tomto roku vydalo nové členské preukazy pre svoju základňu. Preukazy boli veľmi žiadúce nielen pre potreby rôznych celoslovenských, či klubových akcií, ale i pre spresnenie celej členskej základne. Je nutné podotknúť, že sa celkom vydarili. A tak zavládla spokojnosť s preukazmi vo všetkých evidovaných kluboch veteránov na Slovensku.

Členovia KVV Bratislava pri slávnostnom odovzdávaní členských preukazov.

Bla ho ž e l á m e !

Naším členom: **Alexandrovi Georgijevskému k jeho životnému jubileu - 70 rokov**
Ing. Mikulášovi Effenbergerovi k jeho životnému jubileu - 60 rokov

Pozdravné listy k týmto jubileám odovzdal na aprílovej členskej schôdzi jubilantom predseda Klubu Ing. Jozef TUČEK, CSc. hovorí sa v nich: "Sme veľmi radi, že spolu s Vami môžeme osláviť Vaše výročie v kolektívnej práci pri propagácii výsadkového vojska a aktívnej činnosti nášho klubu".

Ako veteráni Klubu vojenských výsadkárov máte veľkú zásluhu na rozvoji vojenského a športového parašutizmu, za čo Vám patrí úprimné poďakovanie.

VYNÁLEZCA PADÁKA A B.A.S.E. SKÁKANIA - Štefan B a n i č /1870 – 1941/

Štefan Banič, slovenský vynálezca, skonštruoval v roku 1913 prototyp padáka a vyskúšal ho vo Washingtone D.C. pred zástupcami Patentového úradu a armády Spojených Štátov zoskokom zo 41 poschodovej budovy a následne v roku 1914 z lietadla. Jeho patentovaný padák sa stal štandardným vybavením pre amerických pilotov počas Prvej svetovej vojny. Banič pracoval v Spojených štátoch od roku 1907 do roku 1921, s dvomi prerušeniami. Jeho meno nie je všeobecne známe, avšak Patentový úrad a vojenské záznamy potvrdzujú tieto historické fakty, ako sa môžete presvedčiť, ak navštívite rozličné stránky vzdušných síl - Air Force / .af.mil/ a vládne stránky - government / .gov/. Meno Štefan Banič, sa v niektorých zdrojoch objavuje v anglickej forme Stephen. Slovenské hláskovanie je Stefan Banic, písané s diakritickými znamienkami obsiahnutými v sade CEE symbolov / Latin - 2/ a slovenská výslovnosť je približne Shteffn Bunnich. Štefan Banič sa narodil 23. Novembra 1870 v Neštichu /Nestich/, dnes časť Smoleníc, Slovensko, čo bolo vtedy v Rakúsko - Uhorsku.

Patriotizmus a vynálezectvo boli vždy dôležité hnacie sily v živote Štefana Baniča. Ako zamestnanec na Pálffyho veľkostatku v Uhorsku bol prepustený, pretože sa pokúšal zlepšiť pre svojich rodákov pracovné podmienky a podmienky života v komunitách. Pre svoje slovenské povedomie mu zamietli prístup na strednú školu. V roku 1907 sa rozhodol odísť do Ameriky a usadiť sa v greenvillskej komunite, štát Pensylvánia. Pracoval ako baník v uhoľných baniach, ako kamenár a ako zamestnanec mostnej a železiarskej spoločnosti v Chicagu / Chicago bridge and Iron Company/, kde svojimi novátorskými myšlienkami zlepšil produktivitu práce.

Štefan Banič tiež navštevoval večernú technickú školu. Ovládal dobre angličtinu, o čom sa možno presvedčiť v jeho žiadostiach písaných Patentovému úradu U.S. a v technických popisoch jeho parašutistického výstroja. V roku 1912 bol Banič svedkom tragickej nehody, ktorá ním tak otriasla, že začal premýšľať o konštrukcii padáka. Roku 1913 zostrojil prototyp a prihlásil svoj vynález Patentovému úradu. V júni 1914 predviedol Banič svoj vynález zoskokom zo 41 poschodovej budovy / niektoré zdroje uvádzajú 15 poschodovej a viac zoskokov/ vo Washingtone D.C. Neskoršie tiež zoskočil z vojenského lietadla. Dňa 25. Augusta 1914 mu bol udelený prvý americký patent za taký druh výstroja, pod číslom 1108 484. Banič čoskoro daroval svoj patent novovzniknutému Armádnemu signálnemu zboru / Army Signal Corps / a Americkej spoločnosti pre podporu letectva / American Society for the Promotion of Aviation /. Z vďaky bol prijatý za čestného člena Armádného vzdušného zboru / Army Air Corps /, teraz vzdušné sily / Air Force / a Spoločnosti. Treba podoknúť, že v čase, keď mnoho podnikateľov získavalo svojim úsilím bohatstvo a slávu, bol Banič mužom, ktorý nezískal ani jedno, ani druhé. Jeho vynález sa stal najdôležitejším vynálezom v období Prvej svetovej vojny a tiež pre moderné letectvo. Banič sa vrátil v roku 1921 na Slovensko, do svojich rodných Smoleníc. Tam žil až do svojej smrti 2. januára 1941. Zomrel ako 70 ročný.

V roku 1970 sa uskutočnil na bratislavskom letisku Baničov memoriál. Dňa 25. Augusta 1989 oslávila greenvillská komunita v štáte Pensylvánia 75. výročie Baničovho vynálezu a jeho prínos svetovému parašutizmu. Táto veľkolepá oslava vzdávajúca hold Štefanovi Baničovi sa konala po prvýkrát za oficiálnej účasti predstaviteľov Armády Spojených Štátov / U.S. Army / a Vzdušných síl / Air Force /. Guvernér Robert P. Casey, kongresman Tom Ridge a Generálne zhromaždenie Pensylvánie vydali pri tejto príležitosti verejné vyhlásenie, ako rezolúciu č.128, Mercer County, Borough of Greenville. Dňa 25. Novembra 1990 bola mestu Greenville darovaná Slovenským múzeom a archívmi / Slovak Museum & Archives/ v Middletown, Pensylvánia, bronzová plaketa na počesť Štefana Baniča. Rezolúciu senátu generálneho zhromaždenia / tlač č. 1168 /, 73. Zasadania v roku 1989 predložili: Wilt, Greenleaf, Jubeliler, Shumaker, Lynch, Wenger, Salvatore, Porterfield, O'Pake, Helfrick, Reibman, Lemmond a Belan dňa 6. Júna 1989, ako rezolúciu na počtu Štefanovi Baničovi, vynálezcovi padáka, pri príležitosti 75. výročia patentovania tohto vynálezu.

Takže, pred sedemdesiatimi piatimi rokmi Štefan Banič, slovenský príst'ahovalec ktorý sa usadil v Greenville, štát Pensylvánia, vynašiel padák. Dňa 25. augusta 1914, v ten istý týždeň ako vtrhlo Nemecko do Belgicka a rozpútalo Prvú svetovú vojnu, dostal Banič na svoj vynález patent Spojených štátov. Keďže sa nikto nezaujímal o kúpu tohto patentu, Banič daroval svoj patent Americkému vojenskému balónovému zboru / United States Army Balloon Corps/ za čo ho armáda menovala čestným dôstojníkom, hoci sa mu nikdy nepodarilo získať americké občianstvo.

Mnoho veteránov vďačí Baničovi za svoje životy a mnoho vojenských operácií by nebolo úspešných bez použitia tohto vynálezu. Hoci bol postavený v Československu pamätník na jeho počesť / v obci Smolenice je múzeum, kde časť expozície je venovaná tomuto vynálezovi/ Banič nebol nikdy náležite ocenený a uznaný za svoj vynález, ktorý sa významne podieľal na našej /t.j. americkej/ obrane. Na 25. až 27. Augusta 1989 bola naplánovaná v Borough of Greenville slávnosť na počesť Baniča, vynálezcu padáka, pri príležitosti 75. výročia udelenia patentu na tento vynález a tiež aby sa uznal jeho vynález ako významná pomoc našej národnej obrane. Ďalej bolo rozhodnuté, že Senát Pensylvánie uctí pri tejto príležitosti Štefana Baniča, vynálezcu padáka a uzná jeho vynález ako významný prínos našej národnej obrany. Taktiež bolo rozhodnuté, že Senát podporí udalosti a aktivity v Greenville, Pensylvánia počas osláv v auguste 1989 a podnieti spoluprácu a zúčastní sa na aktivitách.

B. A. S. E. SKÁKANIE.

BASE skákanie je extrémny šport, ktorého akronymický názov je odvodený z prvých písmen štyroch objektov, z ktorých títo „nezvyčajní atléti „ skáču: Building / budova /, Antenna / veža /, Span / most a Earth / roklina, útes /. Na zoskok im stačí kus obdĺžnika látky nad sebou, kolíky na riadenie a vedieť, z ktorej strany fúka vietor. Skáču bez záložného padáka / ako ho majú športovní parašutisti /, vyzbrojení obzvlášť pevnými nervami, skáču aj z veľkých a zakázaných výšok, alebo z malých, keď má padák málo času otvoriť sa, keď majú nedostatočnú rýchlosť pred otvorením padáka / 60 km / hod. / ...

Nie Štefan Banič nebol jedným z týchto pobláznencov. Jeho vynález a skok z výškovej budovy vo Washingtone v roku 1914 zostanú najdôležitejšou udalosťou v histórii tohto veľmi nebezpečného športu.

Oveľa neskôr, až v roku 1975, sa Don Boyles stal prvým človekom, ktorý začal praktizovať BASE skákanie skokom z mosta Royal George Bridge. V roku 1976 Owen J. Quinn skákal na padáku zo Svetového obchodného centra / W.T.C. /. Moderné BASE skákanie začalo v roku 1980 zoskokom štyroch mužov z El Capitan v Yosemitekom národnom parku pomocou modifikovaného výstroja športových parašutistov. Ich mená : Phil Smith, Phil Mayfield, Jean and Carl Boenish. Dňa 18. Januára bolo Philovi Smithovi udelené BASE # 1. V roku 1984 Carl Boenish, „ otec BASE skákania „, zahynul pri zoskoku z nórskeho útesu.

V dňoch 25. Až 27. Júla 2001 sa uskutočnil 10. Memoriál Štefana Baniča / Parachute Boogie / a druhé Banic-Pa národné majstrovstvá v presnosti pristátia na letisku v Greenville. Dve parašutistické udalosti na počesť Baniča, slovenského prisťahovalca, ktorý žil v Greenville a tam v roku 1914 dal patentovať padák dáždňikového typu pre vojenské použitie. Memoriál Štefana Baniča boogie bola príležitosť pre športových parašutistov ukázať svoju šikovnosť. Taktiež jednotlivci, ktorí sa chceli naučiť skákať, mohli tu absolvovať výcvik a uskutočniť svoje prvé tandemy v zoskokochoch. Teda Banic-Pa Sport !

Je pravda, že Štefan Banič mal predchodcu na Slovensku, o ktorom sa veľa nevie. Bol to profesor Faust Vrančic / Vrancic, Fausto Verancio, Fautus Verantius /, pôvodom z Chorvátska, ktorý skonštruoval padák / bol to rám rozmerov 6 m x 6 m, obalený plátnom, ku ktorému bol parašutista priviazaný lanami / a zoskočil na ňom v roku 1603 z veže Dómu Svätého Martina v Bratislave pred zrakmi mnohých obyvateľov. Neskoršie zopakoval svoj pokus v Belehrade a v Benátkach.

Henri BROSSELDARD
USA rok 2001

N a v ž d y n á s o p u s t i l i !

Koncom minulého roku sme sa s oneskorením dozvedeli, že po krátkej a ťažkej nemoci zomrel náš kolega **Ján Jelínek**.

Tak isto umrel i náš ďalší kolega **Jozef Orný**.

Prešovskí kolegovia nám oznámili, že zomrel ich člen výboru **Zdeněk Bičan**.

Venujeme im tichú spomienku.

P o d ě a k o v a n i e !

Redakcia časopisu **ČERVENÉ BARETY** ďakuje touto cestou všetkým svojim priateľom a dopisovateľom za ich príspevky, podnety, návrhy, ako i povzbudivé slová do ďalšej činnosti.

Ďakujeme najmä kolegom veteránom pp. M. Řepkovi z Prostejova, Ing. A. Šulákovi zo Zlína, Ing. V. Kouteckému z Prahy, Ing. M. Mlčákovi z Kohoutova, E. Tencerovi, Plk. PhDr. P. Švrlovi, L. Platkoví, J. Šťastnému, D. Kollárovi, L. Kacarovi a celému radu ďalších.

Sme radi, že nám píšete, voláte a prispievate tak ku kvalite tohto nášho časopisu. Veríme, že sa budeme vracat' k Vám a budeme tak môcť byť pri dianí v klubovej činnosti.

Chceme sa poďakovať i kolegovi J. Čarnogurskému a priateľom P. Pitoňákovi a pplk. P. Valkovičovi, ktorí nám veľmi účinne pomohli pri výrobe doterajších čísiel.

Tešíme sa na ďalšiu spoluprácu.

Pavel FRANÍK
za redakciu časopisu

Prispejte Vašimi článkami do ďalších čísel nášho SPRAVODAJA !

Veľmi by nám uľahčilo prácu, keby ste nám zasielali, ak je to možné, príspevky napísané na PC v programe Microsoft Word na diskete, alebo internetom. Aj rukopisy a fotografie sú však vítané!

Kontaktná adresa: **Pavel Franík**
Kudláková 1
841 01 Bratislava

Tel. /Fax: 02/ 6436 2349
E-mail: franik.pavel@post.sk